

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnaisten äänenkannattaja ilmestyy Astoriassa, Ore., joka tiistai The Western Workmen's Publ. Society'n kustantamana.

Tilauhinnat Yhdysvaltoihin:
1 vuosikerta \$1.75. Puoli vuotta \$1.00
Canadaan ja Suomeen:
1 vuosikerta \$2.00. Puoli vuotta \$1.15

TOVERITAR

Box 99, Astoria, Ore.

Entered as second-class matter July 18th, 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)

Subscription rates in the United States

One year \$1.75 — 6 months \$1.00

IN CANADA:

One year \$2.00 — 6 months \$1.15

Toimitus:

HELMI MATSSON

Box 99, Astoria, Ore.

Klara Zethinin kirjoittama ohjelmaluonnosta työläisnaisliikkeelle

Sodan tuomat olosuhteet mitä suurommassa määrin sisältävät naisten ydintä enemmistöä niitä yhteiskunnallisia ristiriitoja ja onnettomuuksia, jotka ovat kapitalismin ehdottomia seurauksia ja jotka voivat hävittää ainoastaan sen hävittämisen kautta. Tämä ei koske yksinomaan sotaikäisiä, vaan myöskin niin sanottuja puolueettomia valtoja, sillä nekin tulivat mikä enemmän niitä vähemmän, voittotyytä maailman sodan veriseen pyörteeseen ja olivat sen vaikutuksen piirissä. Yleisen ja yhä kasvava suhteettomuus välttämättömyystarpeita kohtaloitajien ja lukemattomien miljoonien naisten toimeentuloarvojen vähyyden — taakkaa sietämättömäksi heidän huolensa,

puutteensa, kärsimyksensä ja ponnistuksensa työläisnaisina, perheen emäntinä, äiteinä. Asuntopula on tullut mitä kauheammaksi. Naisten terveydentila huononee lakkaamatta ja yhä kasvavalla nopeudella kroonillisen nälän ja liikarasituksen johdosta sekä teollisuudessa että kotitaloudessa. Yhä vain pienenee niiden äitien luku, jotka kykenevät normaalisesti synnyttämään voimakkaita, terveitä lapsia. Rintalapsien kuolevaisuus kasvaa hävittävästi. Tauti ja heikkous, nuo riittämättömän ravinnon ja yleisten elinolojen surkeuden välttämättömät seuraukset ovat satojen tuhansien vieläpä miljoonien proletariaatin osana ja ovat heidän äiteytensä epätoivo synny.

Vielä yksi erikoislaatuinen selkeä lisä naisten kärsimyksiä kaikissa niissä maissa, joissa kapitalismi vielä on vallassa. Sodan aikana naisten ammatillinen toiminta sai suuren laajuuden. Etenkin sotaan osanottajissa maissa huudettiin: "Naiset eteenpäin taloudelliselle rintamalle hallinnon ja siviilistytöiden elimiin." Ennakkoluulo "heikompa, vähälähjaisempää ja talparajuisempaa sukupuolta" kohtaan hävisi heti, kuin vain alkoivat kuulua kapitalismin ahnaan maailmanherruuden ja riiston taistelufaarit. Häitä, isännään puolustamisen syynä siihen, että naisjoukot, jotka työskentelivät eri ammateissa alkoivat pyrkiä teollisuuteen ja maatalouteen kauppaan ja kuljetukseen. Nais työvoima tulvi virtanaan ja vastustamattomasti kunnallisen ja valtiollisen hallinnon kaikille aloille, niin sanottuun yhteiskunnalliseen palvelukseen ja ammatilliseen toimintaan aloille.

Mutta nyt, kun kapitalistinen talous maailmansodan seurauksien johdosta raunioituu ja hajoaa, kun vielä valtansa säilyttäneet kapitalistit esittävät olevansa saattamaan jälleen kuntoon taloutta laajojen työtekevien joukkojen aineellista ja siviilistyksellisiä tarpeita vastaavasti, kun taloudellinen sekasorto ja tuotannon

tietoinen saboteeraaminen kapitalistien taholta ovat synnyttäneet vielä ennen kuulumatonta pulan, tuotannon pysähtymisen ja työttömyyden, niin ovat naiset joutuneet tämän pulan ensimmäiseksi ja lukuimmiksi uhreiksi. Yksityiset kapitalistit, samoin kunnat, kapitalistisen valtion hallintoelimet eivät niin paljon pelkää työttömiä naisia, jotka enimmäkseen ovat poliittisesti valitsemattomia ja järjettömyttä, kuin työttömiä miehiä. He ottavat huomioon senkin, että työtön nainen äärimmäisessä tapauksessa voi kaupilla ruumistaan, myydä sitä mörkkinoilla. Kaikissa maissa, missä proletariaatti ei ole anastanut valtaa vallankumouksellisen taistelun kautta, kuuluu jälleen tunnuslause: "Nainen pois teollisuudesta". "Takaisin kotilieden ääreen". Tämä tunnuslause saa vastakaikua myöskin ammattiliitoissa, se vaikeuttaa ja hidastuttaa taistelua kummankin sukupuolen yhtiä suuresta työpalkasta ja sen seurauksena on vanhan pikku porvarillisen taantumuksellisen käsiteoppi, ylpeyden käsite naisten työttömyyden ja äärimmäisen kurjuuden kasvamisen kanssa leviää myös prostitusioita kaikissa muodoissaan alkaen maksuavioitiloista aina julkiseen nauruun kauppaamiseen asti.

Yhä kasvava pyrkimys syrjäyttää naiset yhteiskunnallisen työn alalta on jyrkässä ristiriidassa laajojen naisjoukkojen itsenäisen ansiotyön ja heitä tydyttävään ammatilliseen toimintaan yhä lisääntyneen tarpeen kanssa. Maailmansota riisti hengen miljoonia joko kokonaan tai puolittain raajarikoiksi, jotka tarvitsevat hoitamista ja elättämistä. Kapitalistisen talouden häviöllä riistää miljoonilta miehiltä mahdollisuuden ylläpitää entisellään perhettään työskennellen oman ammatin alalla. Mainittu pyrkimys on myöskin suoranaissessa ristiriidassa yhteiskunnan valtavien enemmistön kanssa. Yhteiskunta voi korvata sodan aiheuttaman kauhean aineellisten ja kulttuuririkkauskien aloilla käyttäen hyväk-

seen myöskin naisen voimia ja kykyä. Se laajalle levinnyt pyrkimys, että nainen on syrjäytettävä osanotosta yhteiskunnalliseen tuotantoon ja siviilistykseen, on lähtöisin kapitalistien valtonimijän halusta suurentaa rosvovaltaansa. Se todistaa kapitalistisen talouden hoidon ja porvarillisen järjestelmän olevan sovitamattomassa ristiriidassa, naisten tavattoman suuren enemmistön koko yhteiskunnan elinolojen kanssa. Naisen nykyisessä kurjassa asemassa on se tärkeintä, että tuo asema on kapitalismin rosvo- ja riistoalennuksen ehdoton seuraus ja ilmaus. Sota on tavattomasti kärjistänyt ja lisännyt kapitalismin seurauksia ja tehnyt ne laajojen naisjoukkojen surkeaksi kohtaloksi. Mutta se ei ole lainkaan ohimenevä ilmiö: se ei hävitä rauhanakaan aikana, puhumattakaan siitä, että kapitalismin jatkuva olemassaolun uhkana ihmiskuntaa uusilla imperiaalisilla sodilla, joita jo nyt varmastikin suunnitellaan. Miljoonat työtätekevät proletariaatit saavat kokea kovimmin myrskyisen yhteiskunnallisen tilan kaikki kurjat puolet, sillä he, kuuluu samalla riistonalaiseen luokkaan ja valtaoikeukselliseen sukupolveen, ovat kapitalistisen järjestelmän monihukuisimpina uhreina. Mutta heidän kurjuutensa ja kärsimyksensä ovat vain yhtenä sen aseman seurauksena, jossa on riiston ja sorronalainen proletariaatti kaikissa maissa, joissa vielä pitää herruutta pääoman valta. Porvarillisen järjestelmän parannukset, joiden niennäisenä tarkoituksena on taistella "sodan seurauksena olevaa kurjuutta vastaan" — eivät auta asiaa. Nämät synkät ilmiöt voivat lopullisesti hävitä yhdessä vain tämän samaisen järjestelmän mukana, riiston alaisen ja osattomien naisten ja miesten vallankumouksellisen taistelun kautta kaikissa maissa, maailman proletariaatin vallankumouksellisen esintymisen kautta. Yksin vain maailman vallankumous, tuo maailman historiallinen oikeus, voi tehdä lopun kaikissa maissa maailmansodan per-

KEVÄTMIETELMÄ

Keväisin luonnon jälleen pukiessa yllään kevätvihreytensä, tulee mieleen yhtiä ja toista maailman kehityksestä. Luoatso katsellessa huomaa, miten aurinko nautuu ja viihdyttää sirkalehtien kohaava edellisen vuoden kollas-tuoiden korsien seasta, miten puut-vähitellen saavat uudet lehdet, järven lammet pääsevät auringon lämmitävän voiman vaikutuksesta vapautti lakkamaan ja elämänneste virvoittaa koko elollisen luonnon uuteen kukointuun. Onko siis kumma, jos tätä katsellessa ihminen syvennytti mieltänsä. Tulee kuvailleeksi miellessään, että kaikki tuo on tapahtunut jo miljoonia vuosia, yhä uudistunut sama kiertokulku. Kevät, kesä, syksy ja talvi ovat vaihtaneet vuoraa. On todistettu, että siltä mikään ei pyy paikallaan, vaan kaikki, vähimmätkin elämän muodot luonnossa, ovat aikojen kuluessa muodostuneet, kehittyneet korkeammaksi, jalommaksi lajiksi, se on ollut elollisen ja elottomankin luonnon laki.

Samoin kuin luonnon kehityksessä, myöskin ihmiskunnan kehityksessä tiedämme olleen erilaisia ajanjaksoja, kumouksellisia ja vanhoillisia ajanjaksoja. On ollut aikakausia, jolloin maapallon muodostelmat ovat niin laajoja, niin perin kumouksellisia, että ne ovat luoneet uudet elin-ehdot uusille kokonaan erilaisille syntyville lajeille. On taas ollut aikakausia, jolloin maanpinnan muutokset ovat olleet näkymättömiä ja niin vähäpätöisiä ja enimmäkseen paikallista laatuja olevia, että ne korkeintaan synnyttivät mitättömiä erilaisuuksia.

Samansuuntaista on ollut yhteiskunnallisen elämän kulku. On eletty vuodesta vuoteen, vuosikymmenestä toiseen, jopa siirretty uudelle vuosisadallekin ilman huomattavampia muutoksia inhimillisessä elämässä. Historia kertoo meille, että sellaisessa horrostilassa on eletty vähän väliä milloin lyhempiä, milloin taas pitempiä ajanjaksoja ja sitten jälleen erikoisten voimien vaikutuksesta, ikäänkuin jonkun valtavan tuulenpuuskan herättämänä nousu, ja yhteiskunnallisen elämän kulku on muuttunut kokonaan toiseksi kuin se juuri vähän ennen oli.

Tässä ei ole tilaa historian yksityisillä esimerkeillä asiaa valaista, paitsi sen verran mainita voimme, että suurimmat ja vaikuttavimmat muutokset viimeisimpinä aikoina, jotka tavallaan olivat jonkunlaisen vallankumouksen aiheuttajina inhimillisessä, yhteiskunnallisessa elämässä, olivat maantieteelliset suuret löydöt, kuten esim. Amerikan löytö, ja myöskin suuret keksinnöt. Sen jälkeen on suuressa mittakaavassa, parantunut tekniikan kehitys. Kaikki seurannut toistaan hyvin nopeasti ja se on tehnyt ihmisten elämässä täydellisiä muutoksia. Liikemuodot pääsivät kehittymään, kauppa ja merenkulku vilkastui ja niiden mukana tunkeutui uusia tapoja käyttäntöön, opittiin tuntemaan maailmaa kauempaakin ei vain kotimäkin ikkunan alta. Kapitalistinen tuotantotapa kehittyi enemmän ja yhä enemmän ja se vielä muutti kerrassaan kokonaan maailmanjärjestyksen yhteiskunnallisessa merkityksessä. Jouduttiin palkkajärjestelmään, vapauduttiin entisistä orjuutusmuodoista. Tähän kaikkeen oli jouduttu niin nopeaan, niin vähässä ajassa, että voimme sanoa kuljetun

erään jättiläisäädän mukaan "seitsemän peninkulman saappailla".

Ihmisten keskinäiset suhteet ovat myös kaiken aikaa olleet "nousu ja pakovedessä", niillä on oma historiansa kaiken tämän kehityksen rinnalla. Milloinkaan ei taistelu vallasta ole lakannut, vallanvaihdoksia on usein tapahtunut. Milloin on ollut pinnalla keisarit ja kuninkaat, milloin aateliluokat, papit ja porvarit, milloin mikin suurelloinen joukko, mutta työväenluokan vallasta ei ole ollut puhetta ennenkuin nyt vasta meidän aikoinamme. Sorron kahteita on kansa kantaanut, kaiken aikaa sen harteilla on istunut koko riistäjäjoukko, vaikka niistä yksi osi on erikoisemmin vallan saavaa heiluttanut.

Ei voida sanoa, etteikö työväenluokka kaikkina aikoina olisi yrittänyt kalistella kahteitaan, joskus se on tapahtunut hyvinkin voimakkaasti. Työväenluokka on aina tuntenut syvän kaipuun päästä vapaaksi orjuuden kahteista, se on jo tuhansia vuosia sitten uhrannut vertaan köyhälistön vapautustalun onnistumiseksi. Muistellaamme vaikkapa kaksituhatta vuotta sitten tapahtunutta orjain ja herrain välistä taistelua Rooman mahtavassa valtakunnassa. Silloin oli jo riistäjien ja riistettävien väli niin kireä, että se vaati suuren voimien koetuksen. Toisella puolella oli kymmenmiljoonain, köyhä ja viimeiseen asti kidutettu orjajoukko — työtätekevä luokka — toisella puolella kullassa ja ylellisyydessä rähmastelevä yläluokka. Silloin tosin ei taistelu kohdistettu koko yhteiskuntajärjestelmää vastaan, vaan se suunnattiin enimmäkseen joitakin vihatuista ylimyksistä ja erikoisemmin riistoa harjoittavia yksilöitä kohtaan. Senkin taistelu, jota Spartacus joukko-

neen kävi, oli tavallaan jonkinlaista kostoja, mutta ei mitään järjestettyä yhteiskunnallista vallasta kamppailua. Ajatus vapaudesta kiihoitti mielet, mutta järjestelmällistä päämäärää ei taistelulla ollut. Kun johtaja — Spartacus — saatiin kukistettua, niin syntyi yleinen hämminki ja joukot horjuivat. Ei ollut enää orjilla johtajaa — ilman ei kyetty mitään toimimaan, ja niin saivat riistäjät tilaisuuden koston. Verinen teurastus alkoi ja se teurastus oli todella hirveä. Via Appia nimisen tien varrella, joka Roomasta meni Capuaan, pyatyttiin kuusituhatta riistaputa, joille ripustettiin työväenluokan vapauskankarit. Roomalainen ylimystö ilasin kulkii tällä ristintielle nauttimassa uhrien tuskasta... Eivät siis nykyiset Suomen ja kaikkien maiden kapitalistit ole ensimmäisiä olleet keksimässä työväenluokalle parhaita kidutuskeinoja, niitä on vain ehkä entisestään parannettu, mutta uutta se ei historiassa kuitenkaan ole.

Nämä murhenäytelmät historia on uudelleen ja uudelleen kerrannut, uusia ja uusia veripilkkuja ja häpeätahroja on sen lehdille piirretty. Ja saman kertauksen se käy niin kauan, kun työväenluokka todella tietää mitä se tahtoo! Vasta sitten kun työväenluokka on niin koulutettu, että se ei kysele, miten ja millä tavalla, vaan sillä on varma tieto miten kapitalismi kokonaan kukistetaan ja mitään uutta sen tilalle asetetaan, voi se päästä lopullisesti vapaaksi orjuuden kahteistaan.

Työväenlaute on kulkenut monien muutosten ja raskaiden kokemusten läpi. Toisinaan tuntuu kummalta ajattellessa, miten paljon hyödyntöntyä työtä ja vaivaa on nähty — kuitenkin silti mikään ei milloinkaan itsensä